

प्रायोगिक तत्वावर लातूर व यवतमाळ जिल्ह्यातील विजाभज प्रवर्गाच्या खाजगी अनुदानित आश्रमशाळांमध्ये चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) बसविण्याच्या ई-निविदेस प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक विभशा-२०२३/प्र.क्र.३९३/विजाभज-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक:- ०८ फेब्रुवारी, २०२४.

संदर्भ:- १. शासन निर्णय, उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग क्रमांक-
भाखंस-२०१७/प्र.क्र.८२/भाग-III/उद्योग-४, दिनांक ०१/१२/२०१६.

प्रस्तावना:-

विजाभज प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची आर्थिक, सामाजिक व शैक्षणिक प्रगती व्हावी यासाठी स्वयंसेवी संस्थेमार्फत चालविल्या जाणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांना शासनमार्फत १००% अनुदान देवून विभागांतर्गत सुमारे ९७७ प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक निवासी अनुदानित आश्रमशाळा चालविण्यात येतात. यात प्राथमिक आश्रमशाळांना श्रेणीवाढ देऊन माध्यमिक आश्रमशाळा सुरु करण्यात आल्या, तसेच माध्यमिक शाळांना श्रेणीवाढ देऊन निवासी उच्च माध्यमिक आश्रमशाळा सुरु करण्यात आल्या आहेत. याअंतर्गत विजाभज प्रवर्गाच्या मुला-मुलींना इयत्ता १ ली ते १२ वी पर्यंत शिक्षणासह मोफत निवास, भोजन व्यवस्था, आरोग्य सुविधा, क्रिडा सुविधा, शैक्षणिक साहित्य, आंतरुण पांघरुण, भोजनाची भांडी इ. सुविधा आश्रमशाळेमार्फत पुरविण्यात येत आहेत. त्यासाठी शासन संबंधित संस्थांना वेतनेतर अनुदान देते. आश्रमशाळा ग्रामीण भागात असून सदर आश्रमशाळांमध्ये बहुसंख्य विद्यार्थी निवासी शिक्षण घेत आहेत. आश्रमशाळेतील विद्यार्थी व कर्मचा-यांच्या उपस्थितीबाबत शासनाकडे वारंवार तक्रारी/निवदेने प्राप्त होत असतात. त्यामुळे बायोमेट्रीक प्रणालीद्वारे विजाभज आश्रमशाळेतील विद्यार्थी व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांची उपस्थितीची दैनंदिन माहिती जिल्हास्तरीय व विभागीय स्तरावरील प्रशासन, संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे व शासनाकडे असणे आवश्यक आहे. ही बाब विचारात घेता, मा.मंत्री (इ.मा.ब.क) यांनी प्रायोगिक तत्वावर लातूर व यवतमाळ या दोन जिल्ह्यातील विजाभज प्रवर्गाच्या खाजगी अनुदानित निवासी आश्रमशाळांमध्ये चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) बसविणेबाबत निर्देश दिले आहेत.

त्यानुषंगाने लातूर जिल्ह्यातील ७६ आणि यवतमाळ जिल्ह्यातील ७८ विजाभज आश्रमशाळा अश्या एकूण १५४ विजाभज आश्रमशाळांमध्ये प्रत्येकी एक चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) खरेदी करून पुरवठा करणेसंदर्भातील प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

इतर मागास बहुजन कल्याण विभागातील लातूर जिल्ह्यातील ७६ आणि यवतमाळ जिल्ह्यातील ७८ विजाभज आश्रमशाळा अश्या एकूण १५४ विजाभज आश्रमशाळांमध्ये प्रत्येकी एक चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) खरेदी करण्यास एकूण रु.१,५०,००,०००/- (एक कोटी पन्नास लक्ष फक्त) (सर्व करांसह) इतक्या अंदाजित रकमेच्या प्रस्तावास खालील अटीच्या अधीन राहून प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. एक चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) संदर्भात माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांनी दिलेल्या अभिप्रायानुसार तांत्रिक स्पेसिफिकेशन्स (Specification) खालीलप्रमाणे असेल.

• **Storage Encryption:-**

Specify if the stored facial templates and biometric data are encrypted to enhance data security and prevent unauthorized access.

• **System Health Monitoring:-**

Describe how the system monitors its own health, including the ability to alert administrators in case of malfunctions or anomalies.

• **Data Retention Policy:-**

Clearly define the data retention policy, including how long attendance records and biometric data will be stored and under what circumstances they will be deleted.

The department may incorporate the aforementioned recommendations for a comprehensive implementation of the "Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System (SOFR/AVFR)." These enhancements will contribute to the overall security and success of the project.

• **Specifications**

Sr.No.	Parameters	Specifications
१	Face Recognition Technology	Standalone Device
२	Type of Recognition Biometric Attendance system	Embedded
३	Identify mode	Face
४	Encryption (AES)	५१२
५	Power Source	Battery with minimum १० hours backup
६	Ingress Protection rating	IP ६५
७	Screen Resolution	Minimum ८००x४८०
८	RAM	Min ५१२ MB
९	Face Storage Capacity*	Minimum ५००-१००० nos
१०	Log capacity*	Minimum ५०,००० nos
११	Screen size	Minimum ५ inches
१२	Recognition speed	Maximum १ second
१३	Recognition distance	Maximum ५ feet
१४	Communication protocols	TCP/IP, WIFI, GSM inclusive of data charges in case required
१५	Metal Enclosure with digital lock	Yes
१६	Digital ID verification facility with User KYC application	Yes
१७	Real time Attendance logs	Yes
१८	Backward integration API for Existing attendance system if any.	Yes
१९	On site comprehensive warranty	Minimum ३ years

३. उपरोक्त खरेदी संदर्भातील अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे आहेत :-

- १) संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे संदर्भ क्र. ४ अन्वये सूचित केल्यानुसार स्पेसिफिकेशन्स विचारात घेऊनच ई-निविदा जेम (GEM) पोर्टलवरून प्रसिध्द करावी.
- २) सदर खरेदीसाठी “शासकीय विभागाने करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीची नियम पुस्तिका” याबाबत उद्योग उर्जा व कामगार विभागाने निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय क्र. भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भा-III/उद्योग-४, दि. १ डिसेंबर, २०१६ मध्ये नमुद केलेल्या विहित कार्यपद्धतीचे अनुपालन करण्यात यावे. तसेच शासनाच्या प्रचलित नियमांचे पालन करण्यात यावे.
- ३) निविदा अंतिम करण्यापुर्वी निविदा पुर्व (Pre bid) बैठक घेण्यात यावी, जेणेकरून निविदाधारकांच्या निविदे संदर्भातील अडचणी वेळीच निदर्शनास येवून त्याची त्वरीत सोडवणूक करता येईल.
- ४) प्रस्तुत ई-निविदेतील न्यूनतम दरधारक (L-१) यांना उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ रोजीच्या शासन निर्णयासोबतच्या “शासकीय विभागाने करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीची नियमपुस्तिकेत विहित केलेली कार्यपद्धती तसेच शासनाचे प्रचलित नियम व Central Vigilance Commission (CVC) यांची मार्गदर्शक तत्वे विचारात घेऊन निविदा अंतिम कराव्यात.
- ५) व्यापारी लिफाफा उघडल्यानंतर पात्र पुरवठाधारकास पुरवठा आदेश देण्यापुर्वी संदर्भ क्र.१ येथील शासन निर्णयास अनुसरून खरेदीस शासनाची वित्तीय मान्यता घेण्यात यावी.
- ६) चेहरा पडताळणी बायोमेट्रीक मशीन (Self Aadhaar Verified OKYC Face Recognition Biometric System) पुरवठा विहित मानकाप्रमाणे झाला असल्याबाबत उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय, दिनांक ०१/१२/२०१६ अन्वये विहित केल्यानुसार शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीच्या नियमपुस्तिकेतील परिशिष्ट-१२ अन्वये विहित करण्यात आलेल्या मान्यताप्राप्त संस्थांकडून दर्जाबाबत तपासणी करून प्रमाणित झाल्यानंतरच देयके अदा करण्याची कार्यवाही संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे यांनी करावी.
- ७) न्यूनतम दर असलेल्या पुरवठादाराकडून खरेदी प्रक्रीया पूर्ण झाल्यावर याबाबतची देयके प्रमाणित करून आवश्यक कागदपत्रासह निधी मागणीबाबतचा प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात यावा.
- ८) अंतिमतः न्यूनतम (L-१) ठरलेल्या पुरवठादारास जिल्हा, प्रादेशिक, संचालक व शासनस्तरावर दैनंदिन उपस्थिती पडताळणी संदर्भात संगणक प्रणालीवर Dash Board उपलब्ध करून देणे व सदर Dash Board वेळोवेळी अद्ययावत करणे बंधनकारक राहील

४. याप्रित्यर्थ होणारा खर्च “मागणी क्र. झेडजी-३, प्रधानशीर्ष-२२२५ अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागास वर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण, २७७-शिक्षण, (०१) विमुक्त जाती भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग यांचे कल्याण, (०१) (०२) अशासकीय संस्थाद्वारे विमुक्त जाती भटक्या जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी चालविण्यात येणाऱ्या निवासी आश्रमशाळांतील वसतीगृहातील सुविधा वाढविणे (कार्यक्रम) (२२२५ई८७५), २१-पुरवठा व सामग्री” या लेखाशिर्षातर्गत सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षात उपलब्ध होणाऱ्या तरतूदीमधून भागविण्यात येईल.

५. हा शासन निर्णय, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाने यांनी दिलेल्या तांत्रिक मान्यतेनुसार तसेच शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक-अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दि.१२/०४/२०२३ अन्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२४०२०८१७५३०४४५३४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(कैलास साळुंके)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ४) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ५) मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ६) मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ७) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) मा. उप मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) मा. मंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) प्रधान सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
- १२) महालेखापाल (लेखा परिक्षा),/ (लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
- १३) महालेखापाल (लेखा परिक्षा),/ (लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
- १४) उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग (प्रादेशिक), लातूर/अमरावती.
- १५) सहायक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, लातूर/यवतमाळ.
- १६) लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा व निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
- १७) उप सचिव (अर्थसंकल्प), इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १८) उप सचिव (का-१४१३) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १९) उप सचिव (व्यय-१४) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २०) कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २१) निवडनस्ती (विजाभज-१).